

24. januar 2014

NOTAT

Andet høringsnotat vedr. forslag nr. L 104 til lov om erstatning og godtgørelse til tidligere udsendte soldater og andre statsansatte med sent diagnosticeret PTSD

---

1. Indledning

Lovforslaget blev sendt i høring den 4. november 2013. Høringen gav anledning til ændringer af lovforslaget blandt andet med hensyn til den personkreds, der var berettiget efter loven. Der henvises til høringsnotat af 17. december 2013.

Det ændrede lovforslag medførte grundlag for en ny høring over lovforslaget. Lovforslaget blev derfor sendt i ny høring den 20. december 2013. Lovforslaget blev samme dag fremsat i Folketinget som L 104.

I dette notat kommenteres de høringssvar, der indeholder bemærkninger til lovforslaget.

2. Bemærkninger om personkredsen

Mange høringssvar har givet udtryk for tilfredshed med, at den berettigede personkreds efter loven er udvidet med andre statsansatte end soldater.

DJØF har foreslået, at lovforslaget udvides til også at omfatte andre persongrupper end statsansatte personer. **DJØF** omtaler konkret personer, der er udsendte af danske humanitære hjælpeorganisationer for eksempel Dansk Røde Kors og Folkekirkens Nødhjælp.

Fængselsforbundet og LO har bemærkninger i samme retning. Fængselsforbundet og LO har i tilknytning hertil kritiseret, at samme mulighed bør gælde for at give erstatning og godtgørelse til personer, der er udsat for tilsvarende begivenheder i Danmark, og først sent får diagnosticeret PTSD.

Bemærkning:

Lovforslaget er udarbejdet med udgangspunkt i Folketingets vedtagelse nr. V 57, hvoraf fremgår, at "forsvarsministeren og beskæftigelsesministeren giver tilsagn om, at der etableres en ordning for veteraner...", og er dermed i princippet begrænset til veteraner.

I forbindelse med første høring over lovforslaget i november 2013 kom der en række bemærkninger om, at udsendte statsansatte under Justitsministeriets og Udenrigsministeriets ressort kunne være udsat for de samme hændelser som soldater/veteraner.

Regeringen har derfor besluttet at udvide lovforslaget med andre udsendte statsansatte end veteraner. Udgifterne til denne udvidelse finansieres af de pågældende ministerområder.

Der er på baggrund af vedtagelsen ikke fundet grundlag for at udvide denne statsfinansierede ordning til andre end udsendte statsansatte.

3. Forsinket PTSD

Soldaterlegatet giver udtryk for, at det fremgår af L 104, at det ikke gælder for "forsinket PTSD." Soldaterlegatet foreslår, at L 104 udvides til at omfatte "forsinket PTSD."

Bemærkning:

L 104 anvender samlebetegnelsen PTSD og skelner ikke mellem den oprindelige diagnose for PTSD og forsinket PTSD, jf. Erhvervssygdomsfortegnelse pkt. F1.

Lovforslaget omfatter også forsinket PTSD, jf. afsnit 3 i lovforslagets almindelige bemærkninger om gældende ret og i den forbindelse særligt, at personen inden for 6 måneder har haft nogle af symptomerne på PTSD, og at sygdommen PTSD først kan konstateres inden for få år efter belastningsophøret. Ved få år forstås som udgangspunkt 1-2 år.

4. Bemærkninger om andre diagnoser end PTSD

Centralforeningen for Stampersonel (CS), FTF, Hovedorganisationen af officerer i Danmark (HOD), Hærens Konstabel- og Korporalforening (HHKF), Politiforbundet og Soldaterlegatet finder, at man bør overveje, om lovforslaget skal gælde for andre diagnoser end PTSD. Der er peget på depression og personlighedsændring.

Bemærkning:

Lovforslaget er udarbejdet med udgangspunkt i Folketingets vedtagelse V 57, der alene omtaler PTSD.

Beskæftigelsesministeriet finder ikke grundlag for at udvide lovforslaget med andre diagnoser end PTSD.

5. Bemærkninger om administration af loven

Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring har gentaget spørgsmålet fra første høringsrunde om processen mellem Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring og Arbejdsskadestyrelsen, når der optræder lægeerklæringer og transportudgifter m.v. vedrørende sagsbehandlingen efter arbejdsskadesikringsloven og efter L 104.

Bemærkning:

Arbejdsskadesikringsloven er primær og L 104 er sekundær. Det betyder, at de konkrete sager først behandles efter arbejdsskadesikringsloven, og at Arbejdsskadestyrelsen kun i sager, der ikke kan anerkendes efter arbejdsskadesikringsloven, tager stilling til spørgsmål om erstatning og godtgørelse efter L 104.

Det betyder, at Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring inddrages i sagsbehandlingen af sagerne efter arbejdsskadesikringsloven på normal måde, og finansierer de udgifter til sagsbehandling m.v., der er knyttet til sagernes behandling efter arbejdsskadesikringsloven.

I det omfang, der til brug for behandlingen af sagerne efter L 104 indhentes yderligere oplysninger m.v., finansieres udgifter herved af staten og er dermed Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring uvedkommende.

Beskæftigelsesministeriet finder ikke grundlag for at ændre lovforslaget på dette punkt.

Dansk Psykolog Forening har foreslået, at også erklæringer fra specialpsykologer kan anvendes ved vurderingen, herunder diagnosticeringen af sager efter L 104.

Bemærkning:

Der er ikke i arbejdsskadesikringsloven krav om, at Arbejdsskadestyrelsen skal anvende erklæringer fra speciallæger.

I praksis anvendes i sager om PTSD som altovervejende hovedregel erklæringer fra speciallæger. Arbejdsskadestyrelsen er tilbageholdende med at anvende specialpsykologer i behandlingen af sager vedrørende PTSD, da netop denne diagnose (PTSD) er speciel og indeholder en række elementer, som specialpsykologer ikke nødvendigvis kan forudsættes at kunne tage stilling til.

Diagnosen PTSD er vanskelig at stille, ikke mindst, når diagnosen skal stilles flere år efter den hændelse, der kan have medført sygdommen. Arbejdsskadestyrelsen anvender derfor traditionelt speciallæger i psykiatri til at stille denne diagnose, og har på nuværende tidspunkt ingen erfaring med hensyn til, hvorvidt specialpsykologer kan stille denne diagnose. Det foreslås på denne baggrund i sager efter lovforslaget af Arbejdsskadestyrelsen skal anvende erklæringer fra speciallæger i psykiatri.

På dette grundlag finder Beskæftigelsesministeriet ikke, at lovforslaget skal udvides til at omfatte erklæringer fra specialpsykologer.

Politiforbundet og Soldaterlegatet rejser spørgsmål om omformuleringen af § 2, stk. 1, nr. 3, i lovforslaget fra det lovforslag, der blev sendt i høring i november 2013 til det fremsatte lovforslag L 104.

Bemærkning:

I lovforslaget, der blev sendt i høring i november 2013 fremgår det, at speciallægen skal erklære, at "sygdommen sandsynligvis er opstået i tilknytning til dennes udsendelse."

I det fremsatte lovforslag fremgår det, at speciallægen skal erklære, at "sygdommen er opstået i tilknytning til og som følge af udsendelse som nævnt i § 1, stk. 2."

Den ændrede formulering skyldes et ønske om at tydeliggøre lovforslaget. Der er ikke tiltænkt en anden vurdering end den, der var beskrevet i den tidligere version af lovforslaget.

Den ændrede formulering indebærer, at speciellægen på det sene tidspunkt, hvor pågældende ser tilskadekomne skal vurdere, om tilskadekomnes PTSD er opstået "i tilknytning til". Det vil sige, om der har været symptomer på PTSD indenfor 6 måneder. Speciallægen skal endvidere vurdere årsagssammenhængen med de belastninger, som tilskadekomne har været udsat for, herunder på normal måde, om der har været konkurrerende skadeårsag. Den tidligere formulering i det lovforslag, der blev sendt i høring i november 2013 var i denne sammenhæng for upræcis.

Politiforbundet og Soldaterlegatet rejser videre spørgsmål om, hvorfor der er indført en 30-årig forældelsesfrist efter L 104, når den absolutte 30-årige forældelsesfrist er ophævet for så vidt angår erhvervssygdomme.

Bemærkning:

Den 30-årige absolutte forældelsesfrist blev ophævet for så vidt angår erhvervssygdomme, da der var visse sygdomme, der var så længe om at udvikle sig, at krav på erstatning og godtgørelse i anledning af sygdommen var forældede, inden symptomerne på sygdommen havde vist sig. Ved erhvervssygdomme gælder der fortsat en kort forældelsesfrist, der regnes først fra den dag, hvor tilskadekomne blev bekendt med kravet og skyldneren, eller fra den dag, da tilskadekomnes manglende kendskab kan tilregnes denne som groft uagtsomt.

For L 104 er det efter drøftelse med Justitsministeriet i forbindelse med den lovtekniske gennemgang af lovforslaget valgt at opretholde den absolutte 30-årige forældelsesfrist for krav efter loven. Det skyldes, at der ikke for så vidt angår PTSD, herunder sent diagnosticeret PTSD, er de samme problemer med hensyn til udviklingen af sygdommen som for de erhvervssygdomme, der gav anledning til, at den absolutte 30-årige forældelsesfrist blev ophævet.

Det bemærkes, at der ikke gælder en kort forældelsesfrist efter L 104. Det betyder, at tilskadekomne ikke skal anmelder sygdommen inden for 3 år fra det tidspunkt, hvor pågældende har kendskab til sygdommen og sammenhængen med de belastninger, pågældende har været udsat for under udsendelsen. Pågældende skal alene anmelder sygdommen inden for 30 år fra udsendelsens ophør.

Beskæftigelsesministeriet finder ikke grundlag for at ændre lovforslaget på dette punkt.

6. Bemærkninger om det økonomiske ansvar for at afhjælpe de problemer, udsendte soldater m.fl. vender hjem med

KL finder, "at staten som arbejdsgiver i langt højere grad end tilfældet er, burde påtage sig ansvaret for sine ansatte - også det økonomiske ansvar for at afhjælpe de problemer, disse ansatte i en række tilfælde vender hjem med efter udsendelse i statens tjeneste."

Bemærkning:

Det fremgår af høringssvaret fra KL, at der tænkes på de omkostninger, kommunerne har til at hjælpe tidligere udsendte soldater m.fl., når de vender tilbage efter udsendelsen ofte med meget svære problemer.

Der er tale om et generelt spørgsmål om finansiering af offentlige udgifter, der falder uden for lovforslagets område. Hertil kommer, at spørgsmålet vedrører udgifter, der ikke er omfattet af lovforslaget. Spørgsmålet bør derfor afklares i andet regi, uafhængigt af Folketingets behandling af det konkrete lovforslag.

7. Andre bemærkninger

Soldaterlegatet anmoder om oplysninger om antallet af sager, der er anerkendt efter arbejdsskadesikringsloven efter genoptagelse.

Bemærkning:

Alle sagerne bliver nøje gennemgået og sagsoplyst, særligt med henblik på afklaring af, hvorvidt sagen er omfattet af ny praksis generelt (efter udredningen fra juni 2013) og især om der er grundlag for at behandle sagen efter særloven.

Arbejdsskadestyrelsen har oplyst, at sagerne ikke er endeligt vurderet på nuværende tidspunkt. Arbejdsskadestyrelsen har foretaget en screening af de sager, der ikke tidligere (før udredningen fra juni 2013) har kunnet anerkendes efter arbejdsskadesikringsloven og har på baggrund heraf opstillet en række forudsætninger, der har dannet grundlag for de økonomiske bemærkninger til L 104.

Arbejdsskadestyrelsen vil orientere Soldaterlegatet om udfaldet af de sager, der genoptages, når de er behandlet.

Soldaterlegatet opfordrer til en præcisering af lovens ikrafttrædelsesbestemmelse. Der peges på, at der i det tidligere udkast til lovforslag, der blev sendt i høring i november 2013 var en bestemmelse, der gav særskilt mulighed for at behandle sager, der er afvist af formelle grunde for eksempel fordi de var anmeldt for sent.

Bemærkning:

I forbindelse med den lovtekniske gennemgang af lovforslaget har Justitsministeriet peget på, at den bestemmelse, der var i det tidligere udkast til lovforslag, var overflødig. I stedet var der blot behov for en bestemmelse, der gav mulighed for at genoptage sager, der tidligere var afvist efter arbejdsskadesikringsloven uanset årsag til, at sagen var afvist.

Denne bestemmelse er nu indarbejdet i § 7, stk. 2. Det fremgår af de specielle bemærkninger til denne bestemmelse, at sager, der er afvist af formelle grunde kan genoptages efter særloven.